ШТОМЕСЯЧНЫ АГЛЯД ЭКАНОМІКІ БЕЛАРУСІ

№7 (58)
Ліпень 2007 г.

- У ААН скасаваная пасада адмысловага дакладчыка па правах чалавека ў Беларусі.
- Беларусь выключылі з Абагульненай сыстэмы прэфэрэнцыяў.
- Дэфіцыт гандлю энэргетычнымі таварамі перавысіў USD 500 млн.
- Зьніжаная падаткавая нагрузка ў малых гарадах.
- Зацьверджаныя правілы выдачы экспартных крэдытаў.

Насельніцтва: 9.71 млн чалавек
Прамысловасьць / ВУП: 27.6%
Сельская гаспадарка / ВУП: 7.5%
Інвестыцыі / ВУП: 24.3%
Экспарт: Расія 35%, ЭЗ 46%
Імпарт: Расія 59%, ЭЗ 22%

Палітыка: скасаваньне пасады дакладчыка па правах чалавека ў Беларусі

У чэрвені Рада ААН па правах чалавека прыняла рашэньне аб скасаваньні пасады адмысловага дакладчыка па Беларусі. Наяўнасьць дадзенага інстытута фактычна азначае прызнаньне на міжнародным узроўні праблем з захаваньнем правоў чалавека ў асобнай краіне. Рашэньне пра ліквідацыю гэтай пасады для Беларусі было прынята пераважна за кошт галасоў меньш разьвітых краінаў, пры гэтым ЭЗ і ЗША прагаласавалі супраць такога рашэньня. Такім чынам, ліквідацыя гэтай пасады не азначае ўсеагульнага прызнаньня захаваньня правоў чалавека ў Беларусі і паляпшэньне стасункаў з разьвітымі краінамі.

Рэальны сэктар: рост прадукцыйнасьці працы перавысіў рост заробку

У студзені-траўні рэальны ВУП вырас на 9% г/г (8.7% г/г у студзені-красавіку). Паволны рост прамысловай вытворчасьці кампэнсаваўся бумам у будаўніцтве і гандлі. Удзельная вага гэтых двух сэктараў у ВУП вырасла ў параўнаньні з студзенем-траўнем 2006 г. на 1.1 і 2.2 адсоткавага пункта адпаведна. Асноўным фактарам росту ў будаўніцтве сталі інвэстыцыі, якія ў студзені-траўні вырасьлі на 20.9% г/г шмат у чым дзякуючы павелічэньню інвэстыцыйнага крэдытаваньня. Калі ў студзені-траўні 2006 г. удзельная вага крэдытаў у агульным аб'ёме інвэстыцыяў складала 16.3%, то ў бягучым годзе ён вырас да 20.9%. Такім чынам, інвэстыцыйная актыўнасьць прадпрыемстваў і рост ВУП усё ў большай ступені залежаць ад маштабаў банкаўскага крэдытаваньня.

Гандаль рос дзякуючы спажывецкаму буму, абумоўленаму зьніжэньнем схільнасьці да ашчаджэньняў і павелічэньнем даходаў (іншых чым заробак і сацыяльныя трансфэрты). У студзені-красавіку рэальны заробак вырас на 10.2% г/г (18.4% г/г у даляравым эквіваленьце), што значна меней, чым у 2006 г. (17.6 і 26.1% г/г адпаведна). Тэмп прыросту прадукцыйнасьці працы (19.1% г/г у даляравым эквіваленце) упершыню пасьля 2003 г. перавысіў тэмп прыросту заробку. Такім чынам, урад спыніў фарсаваньне росту заробку, што можа прывесьці да згасаньня спажывецкага буму.

Дынаміка рэальнага ВУП

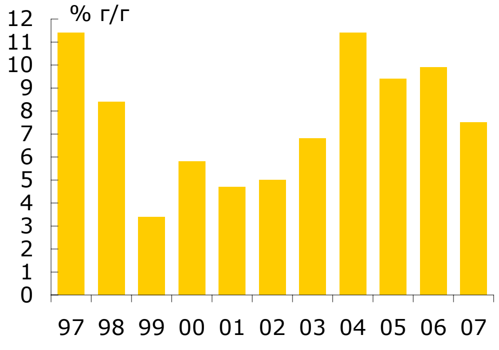

Крыніца: Міністэрства статыстыкі і аналізу. Прагноз на 2007 г. – Дасьледчы цэнтр ІПМ.

Структурныя тэндэнцыі: выключэньне Беларусі з Абагульненай сыстэмы прэфэрэнцыяў

Гандлёвая палітыка. У чэрвені Эўрапейская камісія пацьвердзіла прынятае раней рашэньне аб выключэньні Беларусі з Абагульненай сыстэмы прэфэрэнцыяў (АСП) з 21 чэрвеня 2007 г. Удзел у АСП даваў магчымасьць карыстацца палёгкамі пры экспарце шэрагу тавараў у ЭЗ. Найбольш рэалістычнай ацэнкай магчымых стратаў для Беларусі зьяўляецца лічба USD 23–36 млн на год, што значна меней прыведзеных некаторымі экспэртамі і ўрадам ацэнак (USD 200–400 млн). Паколькі Беларусь наўрадці зможа

Дасьледчы цэнтр ІПМ

Нямецкая эканамічная група ў Беларусі

220088 г. Мінск, вул. Захарава, 76
Тэл./факс +375 (17) 210 0105
Электронная пошта bmer@research.by
Вэб-сайт http://research.by/

Пераклад на беларускую мову ажыццяўляецца пры падтрымцы часопіса "Новая Эўропа", http://n-europe.eu/

© Дасьледчы цэнтр ІПМ, 2007

зьмяняць цэны тавараў, якія экспартуюцца ў ЭЗ, гэтыя страты выявяцца праз зьмяньшэньне прыбытку ці заробкаў на адпаведных прадпрыемствах.

Вонкавы гандаль: дэфіцыт гандлю энэргетычнымі таварамі перавысіў USD 500 млн

У студзені-красавіку дэфіцыт гандлю таварамі дасягнуў USD 1127 млн (USD 391 млн у папярэднім годзе), паколькі тэмпы росту імпарту (21.8% г/г) па-ранейшаму значна перавышалі тэмпы росту экспарту (10.3% г/г). Пры гэтым рост агульнага кошту экспартаваных тавараў быў выкліканы выключна ростам сярэдніх экспартных цэнаў (10.7% г/г) пры зьніжэньні фізычнага аб'ёму паставак (0.4% г/г).

Вырашальны ўплыў на дынаміку экспарту мелі праблемы з пастаўкамі нафты і нафтапрадуктаў. Урад пакуль яшчэ ня здолеў дамагчыся аднаўленьня аб'ёмаў перапрацоўкі нафты і экспарту нафтапрадуктаў на ўзроўні 2006 г. Экспарт нафтапрадуктаў зьнізіўся ў параўнаньні з студзенем-красавіком 2006 г. на USD 205.1 млн. Пляны Белнафтахіму прапанаваць на вонкавых рынках ў 2007 г. 1.3 млн тон сырой нафты, здабытай у Беларусі, таксама знаходзяцца пад пагрозай, паколькі экспарт беларускай нафты быў цалкам спынены з-за праблемаў з вывазам нафты трубаправодным транспартам. Кошт экспарту сырой нафты ў параўнаньні з студзенем-красавіком 2006 г. зьнізіўся на USD 226.3 млн. У выніку дэфіцыт гандлю энэргетычнымі таварамі склаў USD 504 млн, у той час як у студзені-красавіку мінулага году назіраўся прафіцыт у памеры USD 61.5 млн. Улічваючы, што нафтаперапрацоўка ў Беларусі застаецца маларэнтабельнай (2.5% у параўнаньні з 27.5% у студзені-красавіку 2006 г.), стымулы для павелічэньня экспарту нафтапрадуктаў у бліжэйшы час застануцца нязначнымі.

Дзяржаўныя фінансы: зьніжэньне падаткавай нагрузкі ў малых гарадах

У студзені-красавіку даходы кансалідаванага бюджэту дасягнулі 53.7% ад ВУП, што на 2.3 адсоткавага пункта вышэй, чым у студзені-красавіку 2006 г. Выдаткі зьменшыліся на 1.4 адсоткавага пункта ў параўнаньні зь мінулагоднім узроўнем і склалі 47.3% ВУП. У красавіку, аднак, выдаткі перавысілі даходы на 2.7% ад ВУП. Тым ня менш, па выніках студзеня-красавіка прафіцыт бюджэту склаў 6.4% ад ВУП, што значна вышэй за мінулагодні паказьнік (2.8% ад ВУП).

Існы ўзровень падаткавай нагрузкі (больш за 50% ад ВУП) зьяўляецца сур'ёзнай перашкодай для функцыянаваньня бізнэсу. Для стымуляваньня разьвіцьця прадпрыемстваў у малых гарадах урадам быў распрацаваны сьпіс з 138 такіх гарадоў і пасёлкаў, у якіх з 1 ліпеня дзейнічае спрошчаная сыстэма падаткаабкладаньня з зьніжанымі стаўкамі. Апроч таго, указам прэзідэнта для 346 буйных прадпрыемстваў, якія базуюцца ў малых гарадах, былі скасаваныя збор у рэспубліканскі фонд падтрымкі вытворцаў сельгаспрадукцыі і падатак з карыстальнікаў аўтамабільных дарогаў, а стаўка падатку на прыбытак была зьніжаная ў два разы. Дадзеныя захады будуць мець толькі нязначнае пазітыўнае ўзьдзеяньне на разьвіцьцё адпаведных прадпрыемстваў, бо доля названых падаткаў у супольных падаткавых плацяжах невялікая. Апроч таго, малаверагодна, што выкарыстаньне толькі падаткавых інструмэнтаў можа вырашыць праблему павышэньня канкурэнтаздольнасьці гэтых прадпрыемстваў.

Манетарная палітыка: павелічэньне рэзэрвовых актываў

У траўні НББ выступіў нэта-пакупніком замежнай валюты на ўнутраным рынку. Такая сытуацыя склалася ў выніку

ВУП і прамысловая вытворчасьць

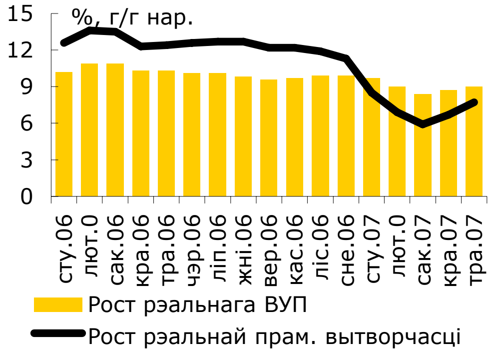

Крыніца: Міністэрства статыстыкі і аналізу.

Выдаткі на вытворчасьць прамысловай прадукцыі

Студзень-кастрычнік 2007 г.	Удзельная вага, %	Зьмяненьне, % г/г
выдаткі, у т.л.	100.0	24.5
матэрыяльныя:	46.3	24.8
сыравіна і матэрыялы	46.3	24.8
набытыя камплектуючыя	10.4	29.9
паліва і энэргія	15.1	45.2
іншыя	3.8	17.3
аплата працы	11.3	21.2
адлічэньні на сацыяльныя патрэбы	4.3	15.0
амартызацыя	4.3	29.1
іншыя выдаткі	4.5	-13.7

Крыніца: Міністэрства статыстыкі і аналізу.

Дынаміка знешняга гандлю таварамі

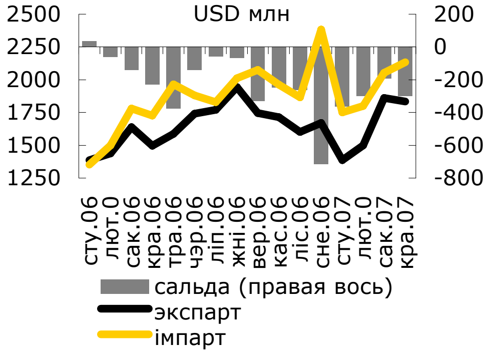

Крыніца: Міністэрства статыстыкі і аналізу.

Унесак таварных групаў у прырост экспарту і імпарту*

Групы тавараў	Экспарт	Імпарт
Інвестыцыйныя	46.1	25.0
Энэргетычныя	-70.1	9.5
Прамежкавыя неэнэргетычныя	110.1	48.6
Харчовыя	-0.3	3.2
Спажывецкія нехарчовыя	14.3	13.7
Разам	100.0	100.0

* Студзень-красавік 2007 г. да студзеня-красавіка 2006 г., %.

Крыніца: разлікі па дадзеных Міністэрства статыстыкі і аналізу.

абмежаваньня попыту на замежную валюту праз больш жорсткую грашовую палітыку на пачатку году. Таксама НББ і ўрад па-ранейшаму стымулююць прыцягненьне камэрцыйнымі банкамі вонкавых пазыкаў, што павялічвае прапанову замежнай валюты на ўнутраным рынку. Акрамя таго, у траўні павялічыліся дэпазыты ўраду ў замежнай валюце ў НББ. Таму ў траўні чыстыя замежныя актывы ВГКР павялічыліся на 7.2% м/м. Разам з тым, за кошт канцэнтрацыі падаткавых паступленьняў і іншых плацяжоў на рублёвых рахунках ураду ў НББ (рост на 10.5% м/м) адбываўся адток ліквіднасьці. У выніку ў траўні грашовая база павялічылася на 1.2% м/м, а ў гадавым вымярэньні яе рост паскорыўся да 28.0% г/г (24.7% г/г у красавіку).

Паводзіны банкаў ва ўмовах дастаткова высокага ўзроўню ліквіднасьці былі фактычна ідэнтычныя красавіцкім: у сувязі з высокім узроўнем крэдытнай запазычанасьці працягнулася паступовае згасаньне крэдытнага буму – у траўні тэмп росту крэдытаваньня эканомікі складаў 56.7% г/г (58.4% г/г у красавіку). Свабодныя рэсурсы камэрцыйныя банкі пераважна накіроўвалі на набыцьцё каштоўных папераў НББ. Апроч таго, у гэтай сытуацыі працягнулася зьніжэньне адсоткавых ставак на міжбанкаўскім рынку. На крэдытна-дэпазытным рынку адбылося толькі нязначнае зьніжэньне ставак, што, верагодна, тлумачыцца высокім узроўнем рызыкаў, што назьбіраліся ў банкаўскай сыстэме. У гэтых умовах насельніцтва зьнізіла попыт на наяўныя грошы, аб'ём якіх у траўні скараціўся на 2.9% м/м, а тэмп іх росту ў гадавым вымярэньні запаволіўся да 23.9% г/г (25.9% г/г у красавіку). Акрамя таго, упершыню за доўгі час тэмпы росту дэпазытаў у замежнай валюце перавысілі тэмпы росту дэпазытаў у нацыянальнай валюце. У выніку рублёвая грашовая маса павялічылася ў красавіку на 0.3% м/м, а шырокая грашовая маса – на 1.7% м/м. У гадавым вымярэньні тэмпы іх росту склалі адпаведна 27.7 і 28.6% г/г (29.4 і 29.7% г/г у сакавіку).

Спажывецкія цэны ў траўні выраслі на 0.4% м/м, а ў гадавым вымярэньні інфляцыя засталася на ранейшым узроўні, а менавіта 7%. Курс даляра ў чэрвені не зьмяніўся і на 30 чэрвеня склаў 2145 BYR/USD.

Банкаўскі сэктар: зацьверджаныя правілы выдачы ільготных экспартных крэдытаў

У чэрвені сумеснай пастановай ураду і НББ быў зацьверджаны парадак выдачы прадпрыемствам камэрцыйнымі банкамі ільготных крэдытаў для вытворчасьці экспартнай прадукцыі. У адпаведнасьці з дадзенай пастановай, каб атрымаць магчымасьць прэтэндаваць на атрыманьне ільготных крэдытаў пры вытворчасьці экспартнай прадукцыі, суб'екты гаспадаркі мусяць атрымаць ухваленьне іх бізнэс-пляну, а таксама абгрунтаваньне мэтазгоднасьці атрыманьня такога крэдыту ў дзяржаўных органах. Апроч таго, яны мусяць атрымаць згоду дзяржаўнай страхавой кампаніі на страхаваньне адпаведных экспартных рызыкаў. У выпадку ўхваленьня з боку дзяржаўных органаў адпаведныя экспартэры маюць права зьвяртацца ў камэрцыйныя банкі па ільготныя крэдыты: з адсоткавай стаўкай, роўнай палове стаўкі рэфінансаваньня для крэдытаў у беларускіх рублях, і ніжэй сярэднеўзважанай адсоткавай стаўкі – для крэдытаў у замежнай валюце. Страты адсоткавых плацяжоў банкаў мяркуецца кампэнсаваць напрасткі з дзяржбюджэту пры крэдытаваньні ў беларускіх рублях і праз залік пры аплаце банкамі падатка на прыбытак пры крэдытаваньні ў замежнай валюце. Дадзеныя захады выкліканыя ў першую чаргу негатыўнымі тэндэнцыямі ў вонкавым гандлі. Разам з тым, яны ўзмоцняць адміністрацыйную нагрузку

Кансалідаваны бюджэт

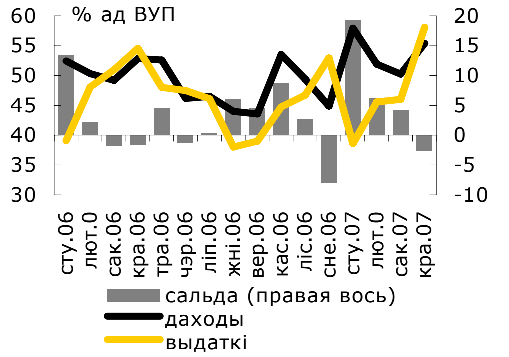

Крыніца: разлікі па дадзеных Міністэрства статыстыкі і аналізу.

Грашовая база і ІСЦ

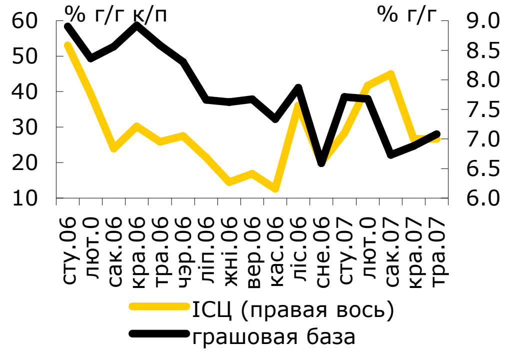

Крыніца: разлікі па дадзеных НББ і Міністэрства статыстыкі і аналізу.

Стаўка рэфінансавання

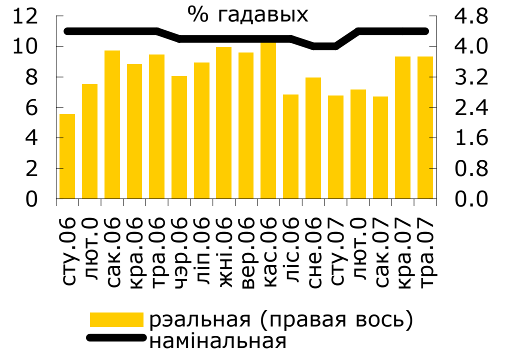

Крыніца: разлікі па дадзеных НББ і Міністэрства статыстыкі і аналізу.

на банкі ў сувязі з выдачай такіх крэдытаў, павялічваючы дыспрапорцыі ў фінансавым сэктары краіны. Апроч таго, малаверагодна, што гэты іструмэнт істотна паспрыяе павышэньню канкурэнтаздольнасьці беларускага экспарту.

Эканамічныя тэндэнцыі		**2 кв. 05**	**3 кв. 05**	**4 кв. 05**	**1 кв. 06**	**2 кв. 06**	**3 кв. 06**	**4 кв. 06**	**1 кв. 07**	**сак. 07**	**кра. 07**	**тра. 07**
Рост рэальнага ВУП	% г/г	8.4	8.7	10.7	11.0	9.6	8.6	10.8	8.4	--	--	--
Рост рэальнага ВУП	% г/г нар.	9.1	9.0	9.4	11.0	10.3	9.6	9.9	8.4	8.4	8.7	9.0
Рэальная прамысловая вытворчасьць	% г/г нар.	10.3	9.7	10.5	13.5	12.6	12.2	11.3	5.9	5.9	6.7	7.7
Рэальная сельскагаспадарчая вытворчасьць	% г/г нар.	10.1	3.0	2.1	10.1	6.9	2.2	6.1	4.4	4.4	4.0	4.8
ІСЦ	% г/г к/п	10.0	9.8	8.0	6.8	7.0	6.4	6.6	8.1	8.1	7.0	7.0
ІЦВПП	% г/г к/п	12.1	10.5	10.2	8.3	8.1	8.0	8.5	11.6	11.6	12.9	13.9
Экспарт тавараў (USD)*	% г/г	17.2	15.1	11.5	27.5	24.9	29.3	13.6	6.3	13.4	22.5	--
Імпарт тавараў (USD)*	% г/г	3.6	7.8	-5.3	51.3	37.0	30.0	23.5	21.1	15.6	23.7	--
Сальда гандлю таварамі (дадзеныя НББ)	USD млн. нар.	345	43	-527	-136	-786	-1215	-2398	-836	-836	-1127	--
Бягучы рахунак	USD млн нар.	884	816	510	115	-289	-558	-1512	-641	-641	--	--
Бягучы рахунак	% ВУП нар.	6.7	3.7	1.7	1.5	-1.8	-2.1	-4.1	-7.0	-7.0	--	--
Міжнародныя рэзервы	USD млн к/п	1130	1189	1297	1290	1154	1155	1383	1565	1535	1565	1720
Грашовая база	% г/г к/п	39	50	74	53	48	38	20	22	22	25	28
Стаўка па крэдытах у беларускіх рублях**	% гадавых, к/п	15	14	12	12	11	12	12	13	14	13	13
Абменны курс (афіцыйны)	BYR/USD с/п	2151	2150	2150	2151	2146	2142	2141	2141	2143	2144	2145
Абменны курс (афіцыйны)	BYR/EUR с/п	2713	2623	2558	2587	2694	2729	2761	2805	2838	2889	2901

* тэмпы росту даляравых паказнікаў (крыніца: разлікі па дадзеных Міністэрства статыстыкі і аналізу).
** намінальная стаўка па новых крэдытах юрыдычным асобам (крыніца: НББ).
Крыніцы: Міністэрства статыстыкі і аналізу і НББ.

Асноўныя эканамічныя паказнікі		**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**
Намінальны ВУП	BYR трлн	9.134	17.173	26.613	36.565	49.991	65.067	79231
Намінальны ВУП*	USD млрд	8.7	12.1	14.5	17.7	23.1	30.2	36.9
Рост рэальнага ВУП	% г/г	5.8	4.7	5.0	7.0	11.4	9.4	9.9
Прамысловая вытворчасьць	% г/г	7.8	5.9	4.5	7.1	15.9	10.5	11.3
Сельскагаспадарчая вытворчасьць	% г/г	9.3	1.8	0.7	6.6	12.6	1.7	6.1
ІСЦ	% г/г с/п	168.6	61.1	42.6	28.4	18.1	10.3	7.0
ІСЦ	% г/г к/п	107.5	46.1	34.8	25.4	14.4	8.0	6.6
ІЦВПП	% г/г с/п	185.3	72.1	41.4	37.5	24.1	12.1	8.3
ІЦВПП	% г/г к/п	166.4	40.9	42.7	28.1	18.8	10.0	8.5
Экспарт (т/п, USD)	% г/г	19.4	10.9	9.8	24.4	35.7	15.8	21.8
Імпарт (т/п, USD)	% г/г	21.5	11.1	9.0	25.1	40.3	3.0	33.0
Бягучы рахунак	USD млн	-338	-394	-311	-424	-1206	510	-1512
Бягучы рахунак	% ВУП	-3.9	-3.2	-2.1	-2.4	-5.2	1.7	-4.1
ПЗІ (чыстыя)	USD млн	119	96	453	170	163	303	351
Міжнародныя рэзервы	USD млн	357	347	457	474	770	1297	1383
Сальда дзяржбюджэту	% ВУП	-0.6	-1.6	-0.2	-1.6	0.0	-0.6	2.2
Унутраны дзяржаўны доўг	% ВУП к/п	4.5	6.1	5.4	5.5	5.7	5.8	6.5
Знешні доўг (суцэльны)	% ВУП к/п	24.4	24.8	27.0	23.7	21.4	17.9	18.6
Грашовая база	% г/г к/п	52	225	32	50	42	74	20
Абменны курс (НББ)	BYR/USD с/п	1035	1394	1784	2075	2160	2154	2145
Абменны курс (НББ)	BYR/USD к/п	1213	1580	1920	2156	2170	2152	2140
Спрэд**	% с/п	44.4	0.8	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Спрэд**	% к/п	2.8	0.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Абменны курс (НББ)	BYR/EUR с/п	651	1239	1690	2353	2684	2681	2692
Абменны курс (НББ)	BYR/EUR к/п	1097	1392	1989	2695	2956	2550	2817

* ВУП у даляравым эквіваленьце за 2000 гг. разлічаны па рынкавым (неафіцыйным) валютным курсе (крыніца: Дасьледчы цэнтр ІПМ).
** спрэд паміж безнаяўным курсам ценявога рынку і афіцыйным курсам (крыніца: Дасьледчы цэнтр ІПМ).
Крыніцы: Міністэрства статыстыкі і аналізу, Міністэрства фінансаў, НББ, Дасьледчы цэнтр ІПМ.

Умоўныя азначэнні:

г/г	змены год да году	нар.	нарастаючым вынікам
ІСЦ	індэкс спажывецкіх цэнаў	НББ	Нацыянальны банк Рэспублікі Беларусь
ІЦВПП	індэкс цэнаў вытворцаў прамысловай прадукцыі	ПЗІ	простыя замежныя інвестыцыі
к/п	на канец перыяду	с/п	сярэдняе за перыяд
м/м	змены за месяц	трлн	трыльён
млн	мільён	ЭЗ	Эўрапейскі Зьвяз
млрд	мільярд		